

ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΑΝΔΡΩΝ

Η ΖΩΗ ΤΟΥ ΡΑΜΠΕΛΑΙ

«Ο Ραμπελαι και τὸ ἔργον του. Τὰ πρῶτα του χρόνια. Ἡ φιλοδοξία του. Στὸ μοναστήρι. Πῶς ἀντικατέστησε τὸν... Ἅγιον Φραγκίσκο!... Ἔβλε και τῶν γονέων. Στὸ μπουδρὸμ! Ἡ θάνατός του! «...Ἡ κωμῶδια τελείωσε!... Ἡ διαθήκη του κ. τ. λ.

Ὁ Φραγκίσκος Ραμπελαι γεννήθηκε κατὰ τὴν παράδοση στὸ Σινὸ τῆς Γαλλίας, στὶς ἀρχὲς τοῦ 15ου αἰῶνος, ἀπὸ ταπεινὴ οἰκογένεια. Ὁ πατέρας του, κάποιος ἀσημαντὸς χωρικός, ἦτανε καθὼς φαίνεται ταβερνιέρης ἢ ἀποθηκάριος. Ἐίχε ἓνα μικρὸ ἀμπέλι κοντὰ στὸ Σευγιέ, ἀπὸ τὸ ὁποῖο προμηθευόταν ἀρκετὸ ξαίρετο κρασί γιὰ τοὺς πελάτες του.

Μικρὸς ἀπόμυ ὁ Ραμπελαι περνοῦσε τὸν καιρὸ του κυνηγιῶνας μὲ γίγες, μασκαρευόμενος ταχτικά τὶς ἀπόκρυφες καὶ τρέχοντας πίσω ἀπὸ τ' ἄλλα μαγικόπαιδα. Τὴν ἐποχὴν πού βασιλευσε στὴ Γαλλία ὁ Κάρολος ἔβδομος, ἡ χώρα εἶχε ἀρχίσει νὰ παίρνῃ νέα ζωὴ ὕστερα ἀπὸ τόσους πολέμους μὲ τοὺς ἄγγλους. Οἱ θρησκευτικοὶ εἶχανε πάρει πάλι κ' ὁ Ραμπελαι ζοῦσε σὲ μὴν ἀτμόσφαιρα ἠτρυχὴ καὶ σ' αὐτὸ πορὶ παντὸς ὀφείλεται ὁ εὐθύμος χαρακτήρας του κ' ἡ ἠθικὴ του εἰρωνεία. Ἄν καὶ ἦτανε φάσει ὀνηρὸς ἔμαθε κάμποσα γράμματα στὸ Σευγιέ ἀρχικῶς κ' ὕστερα στὸ μοναστήρι τοῦ Μλωμέτ, κοντὰ στὸ Ἀνζέρ.

Τὸ Ἀνζέρ τότε ἦτανε τὸ πνευματικὸ κέντρο τῶν περιχώρων κ' ὁ νεαρὸς Ραμπελαι δὲν ἄργησε νὰ πάσῃ γνωριμίας μὲ πολλοὺς τίτλους συμπαθῆτάς του, πού τὸν φανήκαν στὸ βίο του ἐξαιρετικὰ ὀφελίμως κατόπιν, καθὼς μὲ τὸν Ντ' Ἐντισόαν, τὸν μέλλοντα ἐπίσκοπο, τὸν Ντὺ Μπελλώ, τὸν κατόπιν πρέσβη καὶ τόσους ἄλλους πού ἀργότερα ἐγίνανε προστάτες του.

***

Ὅταν ὁ νέος σπουδαστὴς γύρισε στὸ πατρικὸ του σπίτι ἀρνήθηκε ν' ἀκολουθήσῃ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ πατέρα του, γιατί εἶχε μεγαλύτερες φιλοδοξίες. Τότε ἡ οἰκογένειά του ἀποφάσισε νὰ τὸν κάμῃ καλόγηρο. Καὶ πράγματι μπήκε στὸ μοναστήρι τοῦ Φοντεναί, ὅπου ἔμεινε κλεισμένος δεκαπέντε ὀλόκληρα χρόνια. Στὸ μοναστήρι αὐτὸ πρωτάρησε νὰ ἐργάζεται συστηματικὰ καὶ σὲ λίγον καιρὸ μορφώθηκε μόνος του κ' ἔγινε γλωσσολογὸς μαθηστάτος.

Ἀλλὰ ἡ σπουδὴ του αὐτὸς δὲν τὸν ἐμπόδιζαν καθόλου νὰ ξαναγυρίσῃ στὶς πρώτες του τρέλλες καὶ νὰ διασκεδάσῃ μ' ἄστεια, χάρις στὰ ὅποια πολὺ γρηγορὰ ἔγινε τὸ σκάνδαλο τῶν συντρόφων του. Γιὰ νὰ ἰδῆτε μὲ πόση ἐξυπνάδα καὶ τόλμη ἐσχολοῦσε τὶς φάσεις του σὰς ἀναφέρουμε μίαν πού τὸν στοίχισε πολὺ ἀκριβὰ: Τὴν ἡμέρα πού γιόρταζε τὸ μοναστήρι κ' ὁ λαὸς τῶν περιχώρων μαζεύονταν ἐκεῖ φέροντας στὴν εἰκόνα τοῦ ἁγίου εὐχές καὶ ἀφιερῶματα, ὁ πονηρὸς Ραμπελαι γιὰ νὰ διασκεδάσῃ ἐπενοήσε νὰ βγάλῃ τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου ἀπὸ τὴν σκοτεινὴ κόχη τοῦ τοῦχου πού ἦτανε βαλμένο καὶ νὰ τὸ ἀντικαταστήσῃ αὐτὸς, ἀφοῦ ἄλλως τε εἶχε τὸ ἴδιο ὄνομα μὲ τὸν ἅγιον. Ἀλλὰ λόγῳ τοῦ εὐθύμου χαρακτήρος του δὲ μπόρεσε νὰ συγκρατηθῇ μπρὸς στὰ λόγια καὶ στὰ γονατίσματα τῶν ἀλλοκίῶν προσκυνητῶν, ἔσκασε στὰ γέλια κ' οἱ παρερισκόμενοι μὲ τὸν ἄκουσαν ἀρχίσαν νὰ κραυγάζουν γιὰ τὸ «θαύμα» καὶ νὰ σταυροκοποῦνται!

Ἐνας κλόγηρος ὅμως, περὶ ἔξυπνος καὶ εὐπιστός ἀπὸ τοὺς ἄλλους, τὸν ἀνεγνώρισε, τὸν κατέβασε ἀπὸ τὴν κοιλότητα τοῦ τοῦχου καὶ τὸν ἔφερε μπρὸς στοὺς ἄλλους κλόγηρους γιὰ νὰ τὸν δικάσουν. Ἐκείνοι τοῦ βγάλανε τὰ ράσα καὶ γιὰ νὰ τὸν τιμωρήσουν γιὰ τὴν ἀσεβαστὴν πράξιν του ἀρχίσαν νὰ τὸν δέρνουν μὲ λύσσα μὲ τὰ τρίλινα σκονιὰ πού ἦσαν ζωσμένοι, ὥσπου τὸν αἰμάτωσαν!... Ἐπὶ πλέον ὁ ἡγούμενος τὸν ἔβαλε φυλακὴ σ' ἓνα σκοτεινὸ κ' ἀνήλιαγο κελλὶ, καταδικάζοντάς τον νὰ περιῶσῃ ἐκεῖ τὸ ὑπόλοιπο τῆς ζωῆς του μὲ ψωμί καὶ νερὸ.

Θὰ περνοῦσε δὲ... «ἐν εἰρήνῃ» κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο ὅλη τὴ ζωὴ του, πού ἀναφέραμε παραπάνω, ἂν δὲν ἐνδιαφερόταν γι' αὐτὸν, δὲν τὸν ἐλευθέρωναν καὶ δὲν ἔπαιρναν ἀπὸ τὸν πάπα γιὰ λογαριασμό του, διάταγμα νὰ ὑπηρετήσῃ στὸ τάγμα τοῦ Ἁγίου Βενεδίκτου. Μπήκε τότε στὸ μοναστήρι τοῦ Μαγιεζιά, μὰ δὲ μπόρεσαν νὰ τὸν κρατήσουν κ' ἔβελ ἐπὶ πολὺ, καὶ μετὰ λίγον καιρὸ ἄφηγε πάλι τὸ νεὸ του μοναστήρι, γιὰ πάντα αὐτὴ τὴ φορὰ, πετώντας τὸ ράσα ἀπὸ πάνω του. Ἐλευθέρους περὶ ἀρχισε νὰ γυρίζῃ τὸν κόσμο

περιπλανώμενος σὲ νέες περιπέτειες καὶ μακρυνὰ ταξείδια πού δὲν τελείωσαν παρὰ μὲ τὸ θάνατό του. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο ἐπισκέφθηκε ὅλη τὴ Γαλλία. Τέλος ἔφτασε στὸ Μονπελιέ ὅπου ἔμεινε ἀρκετὸ καιρὸ, ἀπέκτησε τὸν τίτλο τοῦ δόκτορος, ἐξήγησε αὐτὸ τὸ ἐπάγγελμα ἀρκετὸ χρόνο κ' ἐδημοσίεωσε λατινικὰ γραμμένη μιά μελέτη του γιὰ τὸ συγγράμμα τοῦ Ἰπποκράτους.

Αὐτὴ τὴν ἐποχὴ ὁ καρδινάλιος ντὺ Μπελλώ διορίσθη πρέσβης τῆς Γαλλίας στὴ Ρώμη καὶ πρότεινε στὸ φιλο του Ραμπελαι νὰ τὸν πάρῃ μὲζὶ του τάχα ὡς γιατρὸ, πράγματι ὅμως γιὰ νὰ διασκεδάξῃ μὲ τ' ἄστεια του. Ὁ Ραμπελαι δέχθηκε καὶ τὸν ἀκολούθησε. Ἄν πιστέψουμε δὲ τὴν παράδοσιν ὁ παλιὸς κλόγηρος τὸ ἐξοῦξε στὴν ἁγία πόλιν σὲ ὀργανιστικὰ διασκεδάσεις!

Ὅταν γύρισεν ὁ Ραμπελαι στὴ Γαλλία, ἔμεινε στὴ Λυὸν ὅπου γνωρίστηκε μὲ πολλοὺς ἐξέχοντας ἀνθρώπους τῶν γραμμάτων. Τότε γιὰ πρώτη φορὰ δοκίμασε τὴν ἀνάγκη νὰ γράψῃ. Κι' ἔγραψε. Τί; Ὅστε κ' αὐτὸς ὁ ἴδιος ἤξερε. Ὁ «Πανταγκρουέλ» τὸ πρῶτο του ἔργο, σὲ κωμικὰ ἀπὸ τὶς τότε σχολές δὲν ἀνῆκε, εἶχε ἐντελὴς διχὴ τὸν μορφή. Ἡ ἰδέα τοῦ κατέβαιναν πρὸ παντὸς κατὰ τὴν ὥρα τοῦ φαγητοῦ, «πίνοντας καὶ τρώγοντα», ὅπως λέει ὁ ἴδιος. Μιά μέρα μὲ τὸ κεφάλι ξαναμμένο ἀπὸ τὸ κρασί, τὴν τσέπη του ἀδειανή, γιατί εἶχε ξεδώσει ἀσυλλόγιστα καὶ τὸ τελευταῖο του σκοῦδο, εἶδε νὰ ὑψώνωνται μπρὸς του ὑπὸ μορφήν διηγήματος ὅλες ἡ εἰκόνες τῆς ζωῆς του, ὅλες ἡ ἀναμνήσεις τῆς παιδικῆς του ἡλικίας. Ἡ ἰδέα διεδέχοντο ἡ μιά τὴν ἄλλη καὶ χωρὶς νὰ χάσῃ καιρὸ ἔγραψε καὶ ἐδημοσίεωσε σὲ λίγον καιρὸ, τὸν «Γαργαντοῦα» τὴν περιφημὴ αὐτὴ κοινωνικὴ σάτυρα. Ὅλο τὸ ἔργο του τὸ ἐδημοσίεωσε... διασκεδάζοντας.

***

Ὁ θάνατός του συνέβη πιθανῶς στὰ 1553 δηλαδή στὸ ἑβδομηκοστὸ ἔτος τῆς ἡλικίας του.

Τὶς τελευταῖες του στιγμὲς, καθὼς καὶ ὅλην ἐν γένει τὴ ζωὴν του ἔλαβαν ὡς θέμα πολλοὶ συγγραφεῖς σατυρικῶν διηγημάτων. Διηγούνται λοιπόν, ὅτι εἶδον ὡς τὴν τελευταία του στιγμή, ντυθῆκε ἓνα ντόμινο πάνω στὸ κρεβάτι τοῦ θανάτου κ' ἔδωσε τὴν ἐξήγησιν αὐτοῦ τὸ μασκαρέματος στοὺς οἰκείους του λέγοντάς:

«Beati qui morientur in Domino».

(Ἠλ. εὐτυχισμένοι ὅσοι κοιμῶνται ἐν Κυρίῳ.)

Διηγούνται ἀκόμη ὅτι ὁ καρδινάλιος γιὰ νὺ Μπελλώ πού ἔστειλε κάποιον νὰ τοῦ φέρῃ εἰδήσεις ἀπὸ τὸν προστατευόμενον του τὸν καιρὸ τῆς ἀσθενείας του ἄκουσε ἀπὸ τὸν ἀπεσταλμένο του τὴν ἐξῆς ἀπάντησιν τοῦ Ραμπελαι:

— Ἐξήγησε στὸν κύριο τὴν κατάστασιν τὴν ὁποία μὲ βλέπεις. Πάω νὰ ἐξηγήσω τὸ μεγάλο μυστικὸ τῆς ζωῆς. Τράβα τὴν οὐλαία! Ἡ κωμῶδια τελείωσε!...

Ἐστερα συνέταξε τὴ διαθήκην του ὡς ἐξῆς:

«Ἄν ἔχω τίποτα, ὀφείλω πολλὰ καὶ δίδω τὰ ὑπόλοιπα στοῖς φτωχοῦς».

Κι' εἶσι μὲ τὴν εἰρωνείαν στὸ στέμα ἔβυσε ὁ μεγάλος φιλόσοφος, πού καὶ τώρα ἀκόμα, μετὰ θάνατον, σκορπᾷ ἀνεξάντηλη εὐθύμια μὲ τὰ ἔργα του...

*

ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ ΒΕΛΛΟΑ

Ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῶν Παρισίων, καρδινάλιος Βελλοά, ἦταν 96 χρόνων, ὅταν τὸν εἶδε μιά μέρα ὁ Ναπολέων κ' ἔθαύμασε τὴν εὐρωστὴν κράσιν του.

— Καρδινάλιε, τοῦ εἶπε ὁ αυτοκράτορας πού δὲν ἤξερε ἀκριβῶς τὰ χρόνια του, εἰσθε τρομερός! Θὰ ζήσετε ἑκατὸ χρόνια!...

— Καὶ πῶς, Μεγαλειότατε, εἶπε ὁ ἀρχιεπίσκοπος μειδιῶν, ἡ Α. Μ. ἐπιθυμῶ νὰ ζήσω ἀκόμη μόνον τέσσερα χρόνια;

Ὁ Φραγκίσκος Ραμπελαι.